

Santa Maria del Mont

Butletí Mensual

Any V

Novembre de 1932

Núm. 55

XAMPANY GELAMA

Caves a VILAJUIGA (Girona)

Avis d'Administració

Preguem a tots els subscriptors que per tal de normalitzar la marxa de la nostra Administració, vulguin posar-se al corrent de llur respectiu abonament, a fi de què no ens haguem de veure obligats a suspendre la remesa del BUTLLETÍ.

L'import de la subscripció el poden fer a mans del capellà del Santuari, del Sr. Director del nostre BUTLLETÍ, o bé enviar-lo per Gir Postal o segells de correu al nostre representant a Girona que és Mn. Josep Oliver, Prev., carrer de Sant Francesc, núm. 9, on hom es pot dirigir per tots els afers d'administració. També es poden pagar les subscripcions a les llibreries de Joan Geli, C. Albareda, i de Francesc Geli, C. Argenteria. Girona.

SANTA MARIA DEL MONT

Butlletí mensual

Director: PERE VAYREDA I OLIVAS

Preu de subscripció: 2 pessetes l'any.

Número solt: 20 centims.

Anuncis a preus convencionals.

(Amb llicència eclesiàstica)

H I V E R N

Encara que oficialment som en plena tardor, de fet bé podem dir que ja passem hivern. Totes les característiques de l'hivern ja ens influencien: el fred, la neu, els dies curts, la solitud, la nuesa del paisatge.

Si l'hivern fos sempre clar i assolellat no fóra pas cosa de mal passar. Qui podrà negar la sanitàosa delícia d'amarar-se de sol quan fa un d'aquells dies dolços i quiets que per cert no escassegen pas ben bé a la nostra Garrotxa, i particularment al redós de la nostra santa Muntanya la qual tan bé sap abrigar els seus flancs de migdia de les inclemències i vel·leïtats de l'enfadosa tramuntana? Com n'és, d'agradós, el tebi bany de sol que hom pren a l'hivern o bé passejant pels caminals oberts o bé arrecerat quietament a un acollidor recó! Es clar que el dia és curt, però un hom resta refet i tonificat de cos i ànima; i quan al caient de la tarda plana damunt les teulades una boirina blavosa i les xemeneies comencen a donar senyal que les llars són enceses, entra amb nosaltres al llindar de la casa pairal tota l'alegria i tota la vida que el sol ha difós. Encara ressonen a l'oïda els cants de les grives i el xiular dels merlots, el piulet dels tords, el brunzir metàl·lic dels pinsans, i el xerroteig avalotat dels pardals. Les esquelles dels moltons i de les vaques es van apropant

com enhartades per les tebiors de la jaça, mentre els tendres xaiets esperen amb desfici l'arribada de les mares ovelles que han d'alletar-los. Heu's ací tot l'encís eglogal d'una bella tarda d'hivern.

Però, no és pas cada dia així. Per alguna cosa li diuen l'estació inclement. És a l'hivern que vénen les nevades, i els llevants, les boires, els dies rúfols en què bufa aquell migjorn fi que talla les orelles, és a l'hivern que la gent del camp en la seva solitud es veu assetjada dies i més dies sense poder anar enlloc. Quines jornades més llargues! Si no fos la llar acollidora, si no fos aquell escalf animador que una intensa vida familiar comporta, la vida del pagès en aquesta estació dura, fóra un veritable suplici. Solament l'esperit cristià que ho amara tot, és capaç d'endolcir aquelles hores tristes tan a posta per veure la vida de color negre.

L'esperit cristià que és el que dóna vida a la família, per tal com és l'únic que manté fort el nexa indissoluble i atia el foc de l'amor, on aquesta fortitud es trempa, si a per tot cal desitjar que imperi, més que enlloc és indispensable en la vida rural passada amb continuats sacrificis i renunciaments. Quan el pagès perdi la fe i l'esperança en una altra vida, rectificadora i reparadora de les injustícies i desigualtats d'aquesta, gairebé fatalment ha d'esdevenir un energumen.

Per això, cal que tots, dins l'esfera de les nostres possibilitats, ens esmercem a fer que a les inclemències de l'hivern material no s'ajuntin els dies rúfols i les tenebrors de l'hivern de les ànimes en el nostre poble. L'hivern dels elements passa per donar lloc a la primavera, però l'hivern dels esperits ens podria menar a tots a un caos sense fi.

L'ERMITA DEL MONT

I

La serra del Mont és comparable, per sa estranya figura, a un enorme i bonyegut camell que baixa del Pireneu en direcció del golf de Roses, vora avall del Fluvià. Amb lo damunt del gep sosté el Santuari, i al damunt del cap el castell de Falgars.

L'extrem està tan aspadat i és tan rocós, que els romeus delictosos s'entretenen en estimbar-hi grossos penyals, sense pensar que llencen a perdre el bosc de pins de més avall, i que, com la pedra fora de la mà no se sap on va, poden ésser i han sigut causa, més d'una volta, d'una desgràcia. A dreta, l'aiguavés és més suau, i la boscúria el vesteix de cap a cap, exceptuant algun clap del conreu, des de S. Martí fins a la reclosa i bellíssima vall d'Espinau. A esquerra, la muntanya està molt accidentada: hi ha planells, còrrecs i fondalades, boscs de roures i alzines, sobretot, cingleres, que semblen fetes expressament per niuar-hi els roque-rols, els voltors i les àligues. Al damunt d'un serradet del repeu del Mont se veuen les runes del castell de Beuda, dominant el poblet d'aquest nom. Part d'amunt, seguint el mateix còrrec a mà esquerra, es troben les d'una masía, aterrada fa trenta anys, de la qual no en resta més que un gentil llorer, com per fer enveja a les del castell, descarnades i nues. Més amunt es troben pilots de pedres i senyals de parets, deixalles, sens dubte, d'un poble que amb el nom de Casal, vivia a l'ombra del monestir de Sous.

Aquest està situat entre el castell de Beuda i el santuari del Mont, al fons d'un bonic redós de la serra, en forma de petxina, mirant a sos peus, des del seu balcó de cingles, les viles de Besalú, Banyoles i tota la Garrotxa de l'Empordà. Si ens fem càrrec del temps en què probablement fou fundat, ens semblarà un monjo que, baixant de Sant Aniol d'Agujà, de muntanya en muntanya, s'aboca vora la balcera per veure sortir els darrers moros de l'Empordà, escalfat per la noble idea de colonitzar aqueixa formosa i deserta plana i de moralitzar sos habitants mig selvatges. Vegi la *Ressenya de Nostra Senyora del Mont*, del senyor Alsius, qui vulgui saber la història d'aquest gran i antiquíssim cenobi, del qual podem dir, abans de gaire, *etiam periere ruinæ*. De l'espaiós i devotíssim temple de tres naus en resten solament unes quantes canes de les parets laterals, que van caient i desfent-se al pas dels anys, i sis columnes de pedra, que formarien part de l'altar major davant els troços del senzill absís semi-circular, que l'eura, més piadosa que els homes, vesteix i empalia per fora amb un mantell d'ufanosa verdor. Del petit claustre, paral·lel a l'es-

glésia, en queda el corredor, que li fa costat, de feixuga volta d'acarreu, de mig punt, que descansa sobre parets en forma de robustes pilastres quadrades, dividides per baixes arcades. Com per dir-nos lo que seria aquell reclós i ascètic claustre, queden de peus, encara, tres petites i airoses columnes de gros capitell, format de nou fulles, senzilla i rutinariàment treballades. Les parets dels arcs i de la caixa que resta de l'edifici, que és dreta, encara, són de pedra picada i estan guarnides de ridortes, romagueres, camamilles grogues i campanetes blaves, totes florides. Damunt d'un troç de muralla veig un roseret de pastor i una clavellina boscana, que amb ses flors, oviradores encara que humils, aconhorten aquelles despulles del passat de la indiferència i crudel ingritud del temps present.

Una sala del monestir serveix de temple a la parròquia de Sous, la més petita del bisbat, puix no té més que cinc focs, esgarriats per la muntanya. En ell no hi ha res de notable, sinó dues columnetes de pedra, amb sos bonics capitells, que emblanquinades i tot, fan de bon veure. El cementiri, a prop de l'església, és un bosc de saüquers, ortigues i canyes, que se n'han ensenyorit veient que no hi entra mai cap difunt a pledejar-los la terra. Encara que aquí no ve gaire a tom dir-ho, aquest és l'indret de Catalunya en què he vist gent de més llarga vida. Als voltants de la muntanya abunden els vells de vuitanta i noranta anys, i en ella mateixa hi ha una dona de cent tres, que va a missa encara per ses cames, i trasteja per allí com una daina.

Mn. JACINT VERDAGUER

Santuari de Nostra Senyora del Mont, 1884.

(Seguirà)

La Verge Maria us premiarà tots els sacrificis que feu per a assegurar la subsistència del capellà i del culte d'aquest Santuari.

Envieu els donatius a Mn. Enric Conill, Beuda, o a Mn. Josep Oliver, C. Sant Francesc, n.º 9, Girona, o a les llibreries de Joan Geli (Albareda) i Francesc Geli (Argenteria) de Girona. També rebran almoines els senyors Joan de Noguer, Segaró; Pere Vayreda, Lladó, i tots els llocs on es pot pagar la subscripció d'aquest BUTLLETÍ.

Les muntanyes germanes

El Taga

Del Pic de Bastiments, un dels més enlairats del Pirineu, i el primer que albiren els mariners de l'Empordà en acostar-se a terra, en surten dos rius germans, el Freser i el Ter que, després de saltar i córrer per engorjats abruptes i per valls fresquívoles, passen per les viles de Ribes i Camprodon i es retroben a Ripoll. No cal pensar que llurs conques puguin mai unir-se, ja que del mateix pic n'arrenca també una carena que, passant pel Gra de Fajol i Balandrau, acaba al Puig Cerverís. I perquè aquesta unió sigui encara més difícil hi ha tot un seguit de muntanyes traveseres entre les dues viles pirenenques. Aquelles formen la serra Cavallera i de totes, la més alta és el Taga (2.035 m.), puig que s'enlaira prop de Ribes i que punxagut i nevat el veurem cap a l'indret del Puigmal en un dia serè d'hivern, si ens enfilem pels voltants de Girona.

El Taga fou l'objecte d'una excursió que hi férem en un dia calorós d'aquest estiu.

El trajecte fins a Ribes ens era ja ben conegut. Arribats ací, l'auto ens portà encara fins a Pardines (1.225 m.), poble posat a la vall del Sagadell, riu que enforca a Ribes amb el Rigart i el Freser. Ficar-se a la vall del Sagadell, és ficar-se en una de les valls gemades, peculiars del nostre Pirineu. Al fons el riu que remoreja, als costats petites prades verdes i algunes vaques que pasturen, els pollanques esbelts escampats arreu, els vessants de les muntanyes exhuberants de vegetació, i llurs cims, cents metres amunt, ben verds, ben llisos, gairebé lluents de tan planxats com semblen.

Sortint de Pardines, com si ens donés vergonya d'haver pujat massa amunt, baixem ràpidament un centenar de metres fins a trobar el Sagadell, el travessem i comencem la pujada. Aquesta té poques variants i podem dividir-la en tres etapes, les del joc de la corretgeta, la ninc ninc: en terra, mig en cel i mig en terra i en cel.

La primera etapa, en terra, està caracteritzada per un camí de

ferradura pedregós, conreus abundants, remor d'aigua, calor i les muntanyes verdes que toquen el cel.

A la segona etapa, mig en cel i mig en terra, el sol ja no pica tant, sembla que ens trobem a darrers de maig i no passada ja la Mare de Déu d'agost, els blats són rossos els que encara no són verds, les roselles i els blavets entremaliats campen entre ells abundosos i alegrois, els pasturatges flonjos puguen un pam de terra i els boixos atepèits són els arbustos que s'alcen més amunt. Les fonts són d'aigua gebrada. En una d'elles, un Ull de Ter en petit, d'on l'aigua remorosa neix d'entre el pedregam, abundosa de moment i convertida ja en riera vint metres avall, hi dinarem. Un boix arran de l'aigua ens donarà ombra i ella ens refrescarà la fruita i el cafè. Ací ja tenim més terra sota nostre que no pas al damunt, i ultra les muntanyes verdes que toquen el cel, tenim també davant nostre el Puigmal amb les seves congestes i una pila de pics de la serralada pirenenca.

La tercera etapa tota és en cel. Encara que volguéssim no podem pas trepitjar pedra ni rocam. Tot és herbat i florit. De flors, ens hi hem fixat, n'hi ha de blanques i de grogues, de roses i de vermelles, de morades i, sobretot de blaves. I no us penseu pas que les hi hagin escatimades; no sabríem pas com fer-n'hi cabre més; sembla que hi hagin escampat anissos del Papa Benet. De corriols no n'hi ha perquè no en calen; la catifa verda s'estén fins al cim del Taga i agafa tots els puigs i colls de la Serra Cavallera i de la Serra de Pòrtoles a l'altre costat del Sagadell, i quan som a la carena veiem que penja igualment avall, avall, per l'altre costat.

Travessant petits planells i pujant turons arribem al cim i si no fos per la suada i la mica de panteix diríem que sí, que som en cel.

Tot reposant ens lliurem a la contemplació i copsem tot l'encís d'aquest cim. No cal pas que diem tot el que es veu al lluny, perquè hauríem de parlar de la Mediterrània i d'Andorra, del Canigó i de Pedraforca, del Montseny i de Montserrat i de tantes i de tantes altres muntanyes i regions. L'encís està cabalment en les que tenim, gairebé diríem, a l'abast de la mà, sentats d'esque-

na a ponent. No hi busquem penyalars esquerps, ni pins retorçats, ni cingles esfereïdors, que tot respira pau i quietud. Encara que nosaltres estem en un dels branquillons del Pireneu, tenim ben bé al davant tota la seva soca, des del Puigmal al Costabona, i en podem resseguir tots els seus pics i colls. Aquesta soca i el seu gros brancam tenen tot el color torrat dels d'un pi centenari, mentre que les serres Cavallera i de Pòrtoles i el Taga, on som nosaltres, tenen tota la verdor del seu fullam, fins al punt que del pas d'una serra a l'altra en diuen la Collada Verda.

La mirada no es cansa de passejar i lliscar per aquestes muntanyes colorides, suaument ondulades al cim, de pendents ràpides pels flancs, completament planxades com hem dit abans. A falta de neu un bon esquiador podria llençar-s'hi confiat. Per no trencar el repòs, els remats que hi ha d'ací d'allà tenen llurs xais emmurriats, immòbils i arrimats l'un a l'altre com les peces d'un mosaic i el cel és ben blau per tots costats.

Hom es passaria les hores embadalit, mirant sempre, com es passen també damunt d'un penya-segat vora la mar plana. Hi ha, però, una petita espina; un petit cúmulus ajogassat, saltirona damunt del Puigmal.

En davallar i tornar a trepitjar els herbats florits ens ve la dèria d'altres vegades. Un pom d'aquests espinacals tan blaus i collits al Taga, serà el millor obsequi que podrem fer a la muller en arribar a casa.

18 d'agost de 1932

JOAN MASÓ

Del Butlletí del Grup Excursionista i Esportiu Gironí

:: NOTICIARI ::

L'Exm. Administrador Apostòlic ha publicat una bella al·locució pastoral de salutació en la qual hi exposa saludables ensenyaments sobre Catecisme, Seminari, Acció Catòlica, Obra del culte i cleràcia, i exhorta tots els fidels a la penitència i oració.

També ha publicat una altra exhortació amb motiu de la festa de la Puríssima.

L'Autoritat Eclesiàstica recomana que es facin pregàries especials durant els dies que a les Corts es discuteixi el projecte de llei de Confessions i Congregacions.

El diumenge dia 11 de desembre el poble veí d'Argelaguer celebrarà la festa del seu patró Sant Damas, Papa, qui segons la tradició era fill d'aquell lloc.

Moviment del Santuari

Ha deixat d'ésser capellà custodi del Santuari de Santa Maria del Mont, Mossen Pere Carreras Pvre, qui fins ara havia exercit amb molta discreció i diligència aquest càrrec. Ha estat nomenat vicari d'Arenys de Munt, des d'on ens encarrega que ens despedim i saludem en nom seu, de tots els devots i amics del Santuari a qui testimonia els seus més sincers oferiments i el pregon agraïment per les atencions que de tothom ha rebut.

Amb la recança de perdre tan bon amic també ens plau d'ofrenar a Mn. Carreras l'homenatge del nostre remerciament per l'activitat ací desgranada, segurs que la Verge no deixarà pas passar per alt els sacrificis que comporta en servir-la en aquestes alteroses solituds.

Després de la marxa de Mn. Pere Carreras ha quedat provisionalment sense proveir el càrrec de Capellà custodi del nostre Santuari. Mentre duri aquesta interinitat, està encarregat de tot el que al Santuari, es refereix Mn. Enric Conill, ecònom de Beuda, qui és molt coneixedor de les coses d'ací i hi té un ben provat amor a la Mare de Déu del Mont, com ho demostrà durant el temps que en fou capellà.

Caldrà que els lectors i tots els devots de la nostra Verge en prenguin bona nota, car a ell s'hauran de dirigir tant per a visitar el Santuari com per tot alló altre que a ell faci referència.

Tot fa confiar que passat l'hivern el nostre Santuari tornarà a tenir capellà propi. Per a ajudar a obtenir aquest resultat satisfactori, tots els amics i tots els devots de la Mare de Déu hi poden fer alguna cosa sobre tot aportant almoines per al Culte i la Clercia.

Es per això que aquest BUTLLETÍ obre des d'ara una subscripció per aital finalitat. Les almoines es poden fer arribar o bé a Mn. Enric Conill, de Beuda, o bé a l'Administració del BUTLLETÍ o a qualssevol dels llocs habilitats per a cobrar les seves subscripcions.

ALMOINES

S'ha rebut d'un benefactor de Ripoll l'almoina de 100 pessetes.
De Mn. Joan Vilalta, 5 ptes.
De Mn. Ramón Costa, 5 ptes.

Imp. Masó, Ballesteries, 29. Girona

Pensió CAMPÍ

(antic «refectorium» del
Casal de l'Exercitant)

CANUDA, 4—BARCELONA

a càrrec del fondista

GERONI CAMPÍ

Habitacions amb aigua corrent
Quartos de bany — Dutexes
Abonaments

Apats a 3, 4 i 5 ptes. (vi comprès)

Céntrica - Seriosa - Econòmica

Canuda, 4 — Telèfon 22931

(Antic Casal de l'Exercitant)

No en cerqueu d'altra en anar a
BARCELONA

GIL BLANCH

BESALU

(GIRONA)

VINUM MISSÆ

DE TOTA CONFIANÇA

VINS, LICORS I XAMPANYS
DE DIVERSES MARQUES

ESPECIALITAT EN
VINS DE L'EMPORDÀ

DIPÓSIT I VENDA DELS
PRODUCTES LITÚRGICS ROURA

ÒPTICA SOLÀ

RAMBLA LLIBERTAT

GIRONA

BINOCLES DE LES
MILLORS MARQUES

BAROMETRES, TER-

MÓMETRES, HIGRÓ-

METRES I ALTRES

APARELLS PER ALS

EXCURSIONISTES

OBRES DE PERE VAYREDA

EL PRIORAT DE LLADÓ
I LES SEVES FILIALS

SANTA MARIA DEL MONT
(NOTÍCIA HISTÓRICA D'AQUEST
SANTUARI)

ES VENEN A TOTES
LES LLIBRERIES

SANTA MARIA DEL MONT

BUTLLETÍ MENSUAL

FRANQUEO CONCERTADO

Masó, imp. — Girona

GUIX

d'en Noguer de Segaró

Guix blanc d'alabastre

Alabastre en blocs per a escultura

Fàbrica: **SEGARÓ**

BESALU (Girona)

Agent de vendes: **CASA AYMAR**

SANT CELONI

Telefon, 5